

Vlaams
Parlement

vergadering **C75**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

van 12 januari 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jenne De Potter aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de obligatie-uitgifte door de Vrije Universiteit Brussel (VUB) – 459 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Valerie Taeldeman aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de belastingaftrek voor dakisolatie – 533 (2015-2016)	6
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de vrijstelling van onroerende voorheffing bij het multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen – 584 (2015-2016)	9
VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de rol van de gewesten in de fiscale regularisatie – 608 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Lieve Maes aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over fiscale regularisatie – 659 (2015-2016)	12
VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de herfinanciering van Scholen van Morgen – 724 (2015-2016)	17

VRAAG OM UITLEG van Jenne De Potter aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de obligatie-uitgifte door de Vrije Universiteit Brussel (VUB) – 459 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: De heer De Potter heeft het woord.

Jenne De Potter (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag dateert al van 6 november, er is misschien al nieuwe of andere informatie. Mijn vraag is dus wellicht al wat gedateerd, maar ik vond het toch belangrijk om ze nog te stellen. Ik heb er immers een aantal verwarrende persartikels over gelezen. Het lijkt me nuttig om de juiste info en meer duidelijkheid te krijgen.

Op 23 oktober 2015 lanceerde de Vrije Universiteit Brussel haar eerste obligatie-uitgifte in de vorm van een reeks thesauriebewijzen op lange termijn via Belfius Bank. De Vrije Universiteit Brussel heeft met haar eerste uitgifte 61,5 miljoen euro opgehaald op de kapitaalmarkt, met looptijden van 15 en 20 jaar, telkens met vaste jaarlijkse kapitaalaflossingen. Ze heeft daartoe een thesauriebewijzenprogramma opgezet met een uitgifteplafond van 130 miljoen euro.

De rector van de Vrije Universiteit Brussel benadrukte bovendien dat dankzij de opgehaalde middelen tegen toch wel lage kosten, de financiering verzekerd is van Project XY. Dit project omvat niet alleen extra huisvesting voor studenten door het bouwen van 650 moderne studentenkamers, maar ook extra ruimte voor onderwijs en culturele activiteiten, dat alles op de campus Etterbeek. De transactie werd uiteindelijk afgesloten op 61,5 miljoen euro, hoger dan initieel gepland. De Vrije Universiteit Brussel kon door de grote interesse diversifiëren in looptijden.

Ik meen begrepen te hebben dat universiteiten en hogescholen tot de geconsolideerde Vlaamse overheid behoren. En ik had ergens gelezen dat de uitgifte van leningen door universiteiten ook weegt op de Vlaamse overheidsschuld.

Minister, kunnen universiteiten lenen zonder toelating van de Vlaamse overheid enerzijds en de uitgaven verhogen zonder toelating van de Vlaamse overheid anderzijds?

Heeft de VUB de regeringscommissaris geraadpleegd, en wat was zijn houding tegenover deze operatie? Is hierover overleg gepleegd met de Vlaamse Regering? Is er een goedkeuring geweest?

Hoe verhouden de ontleningsvoorwaarden van de VUB-operatie zich tot de voorwaarden waaraan de Vlaamse overheid ontleent? Is er al dan niet een effect op de Vlaamse overheidsschuld, want hierover was de communicatie wat verwarrend?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, mijnheer De Potter, vooraleer ik antwoord op de vragen zal ik toch eerst wat achtergrond creëren, omdat dat van belang is. Ik zal vooral schetsen hoe de hogescholen en universiteiten momenteel binnen de begroting handelen en op welke manier ze daarin figureren.

Er is het feit dat het Instituut voor Nationale Rekeningen (INR) heeft geoordeeld dat conform het Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen (ESR) de hogescholen en universiteiten inderdaad tot de geconsolideerde Vlaamse overheid behoren. Het gevolg hiervan is dat het begrotingsresultaat van de Vlaamse overheid niet enkel wordt geïmpacteerd door de hoegrootheid van

betoelaging van de hogescholen en universiteiten zoals voor de consolidatie het geval was. Door de consolidatie wordt het Vlaamse begrotingsresultaat ook geïmpacteerd ten belope van het verschil tussen ESR-aanrekenbare uitgaven en ESR-aanrekenbare ontvangsten.

Daarbij kunnen er verschillende situaties ontstaan. Indien dit verschil gelijk is aan de voorziene betoelaging, dan heeft de consolidatie an sich geen enkele bijkomende impact ten aanzien van de vroegere situatie. Indien het verschil kleiner is dan de voorziene betoelaging, dan heeft de consolidatie een gunstige impact voor de Vlaamse begroting. Dit is bijvoorbeeld het geval als men reserves aanlegt of bijvoorbeeld een deel van de betoelaging of eigen ontvangsten aanwendt voor schuldaflossing of kapitaalparticipaties.

Op het moment dat men niet-ESR-aanrekenbare ontvangsten genereert, bijvoorbeeld via het aangaan van leningen, en deze inzet voor ESR-uitgaven, dan kan hiervan een negatieve impact uitgaan voor het begrotingssaldo.

Binnen de Vlaamse geconsolideerde begroting gaan we naar aanleiding van de diverse begrotingsrondes en begrotingsuitvoering na of de gunstige elementen die bij de consolidatie van alle rekeningen van hogescholen en universiteiten naar voren komen, bijvoorbeeld de reserve-opbouw, de schuldaflossing of het aangaan van kapitaalparticipaties, afdoende zijn om eventuele negatieve effecten op te vangen, bijvoorbeeld het inzetten van leningen of reserves om investeringen te financieren.

Aan de hand van infosessies aan de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) en de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) worden zowel de hogescholen en universiteiten, de regeringscommissarissen als de gemachtigden van financiën momenteel verder geïnformeerd over de impact van de door hen goedgekeurde begrotingen en de uitvoering ervan op de geconsolideerde Vlaamse begroting als geheel. Deze impact wordt niet enkel op jaarbasis gemonitord, maar ook op basis van de meerjarenplanningen van de respectievelijke hogescholen en universiteiten kan ook een indicatie van eventuele meerjarige evolutie in kaart worden gebracht.

De ESR-matige consolidatie van hogescholen en universiteiten en de noodzakelijke beheersing van de mogelijke bijkomende begrotingsimpact ervan, zal hierbij dienen te worden verzoend met de beheersmatige autonomie waar hogescholen en universiteiten actueel hun werking op steunen. Zo kunnen universiteiten en hogescholen momenteel zonder expliciete goedkeuring van de Vlaamse overheid leningen aangaan. Er bestaat immers geen regelgeving die het aangaan van leningen door een universiteit aan een voorafgaande machtiging onderwerpt. De eventuele bijkomende verhoging van de uitgaven kan eveneens zonder goedkeuring van de Vlaamse overheid, maar uiteraard moet alles steeds passen in een gezond financieel beheer.

In dit kader kan vastgesteld worden dat de door het INR gehanteerde ESR-correcties voor hogescholen en universiteiten de laatste jaren positief waren. Dit leidt dan ook tot de vaststelling dat er de voorbije jaren een voorzichtig budgettair beleid is gevoerd door hogescholen en universiteiten als geheel. Meer concreet was er zowel in 2012, 2013 als in 2014 een globale positieve correlatie ten aanzien van de betoelaging van respectievelijk 9,9 miljoen euro in 2012, 27,7 miljoen euro in 2013 en 47,3 miljoen euro in 2014.

Specifiek wat betreft de leningsuitgifte van de VUB was ook de regeringscommissaris op de hoogte gesteld, aangezien het bevoegd universiteitsorgaan – de raad van bestuur – daartoe in alle transparantie en conform de wettelijke en decretale bepalingen de vereiste beslissingen heeft getroffen. De regeringscommissaris was en is van oordeel dat de desbetreffende beslissingen noch strijdig waren met het bij of krachtens de wet of het decreet bepaalde noch het

financieel evenwicht van de universiteit in gevaar brachten. Zijn ambt heeft bijgevolg geen gebruik gemaakt van zijn decretale bevoegdheid om beroep in te dienen bij de Vlaamse Regering. De regeringscommissaris kan niet oordelen over de opportuniteit van de beleidsbeslissingen.

Naast de impact op de begroting heeft de consolidatie van hogescholen en universiteiten tevens een effect op de geconsolideerde schuldpositie van de Vlaamse overheid. Nieuwe leningsuitgiften hebben hierbij uiteraard een negatieve impact. Schulduitgiften door hogescholen en universiteiten vormen evenwel geen nieuw gegeven. Eind 2014 was de gehele ESR-matig verrekende schuld voor hogescholen en universiteiten gelijk aan 390,3 miljoen euro. Hier staat voor 2,5 miljard euro aan materiële vaste activa en 2,1 miljard euro aan bedrijfsmatig omzetbare activa tegenover. Dat geeft aan dat de sector als geheel sowieso financieel gezond is.

Zoals daarnet reeds vermeld, heeft de aflossing van 390 miljoen euro aan schulden een positieve impact op het geconsolideerde begrotingssaldo. Eventuele nieuwe leningen kunnen in het geval van omzetting in investeringen een negatieve impact hebben. Sowieso is het van belang om alle elementen in de beoordeling mee te nemen, waarbij de sector van de hogescholen en universiteiten ook als een geheel wordt beschouwd.

Wat betreft de vraag over de ontleningsvoorwaarden kan ik u tot slot meegeven dat we op basis van de leningen met vaste jaarlijkse kapitaalsaflossingen voor de VUB uitkomen op een marge van 75 à 90 basispunten – tussen 0,70 à 0,90 procent – boven de OLO-rente. Ter vergelijking heeft de Vlaamse overheid in de loop van november obligaties uitgegeven op de kapitaalmarkt met een marge van 30 basispunten boven de OLO-rente.

De voorzitter: De heer De Potter heeft het woord.

Jenne De Potter (CD&V): Minister, het is inderdaad belangrijk dat er informatie wordt gegeven aan de betrokken actoren over de gevolgen van de consolidatie en hoe daarmee moet worden omgegaan. U zegt dat dit gebeurt. Ik heb begrepen dat er geen goedkeuring is vereist van de Vlaamse overheid voor het uitgeven van leningen of voor het doen van uitgaven, voor zover een gezond financieel beheer vooropstaat waarbij alles in rekening wordt gebracht. Ik heb ook genoteerd dat de regeringscommissaris wel degelijk op de hoogte was, maar geoordeeld heeft dat het financieel evenwicht niet in gevaar was. Dat is een duidelijk antwoord dat me tevreden stelt.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Het is inderdaad geen nieuwe praktijk dat universiteiten en hogescholen middelen kunnen ophalen. De minister heeft de situatie goed geschetst.

Minister, in uw beleidsbrief hebt u aangekondigd dat u werk wilt maken van het centraal schuldbeheer van de Vlaamse overheid. Is het interessant dat hogescholen op eigen houtje kapitaal ophalen of kan dit niet goedkoper via de Vlaamse overheid, die allicht betere tarieven kan onderhandelen? Is dat een optie? Voor de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) hebt u dat ook gedaan.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Mijnheer Schiltz, op dit moment is dat nog niet aan de orde. Vooraleer we daartoe kunnen overgaan, moeten we een duidelijk standpunt hebben van het kabinet van minister Van Overtveldt over de definitieve vrijstelling van de roerende voorheffing voor beleggingen in te consolideren

instellingen. Zolang daar geen duidelijkheid over is, is het moeilijk om een standpunt in te nemen. We zouden namelijk zo een standpunt kunnen innemen dat misschien nadeliger is dan de huidige situatie.

U hebt wel gelijk. Zij lenen aan 0,70 tot 0,90 procent boven de OLO. Onze ontleningen zijn aan 30 basispunten. Dat is een te onderzoeken mogelijkheid, maar als we geen duidelijkheid hebben over het federale standpunt over de roerende voorheffing, dan is het moeilijk om ons daarin in te schakelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Valerie Taeldeman aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de belastingaftrek voor dakisolatie – 533 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Voorzitter, minister, dames en heren, uit het recente Grote Woononderzoek van het Steunpunt Wonen blijkt dat in Vlaanderen nog tal van woningen niet beschikken over dakisolatie. U hebt al verschillende malen in de commissie Energie aangegeven dat investeren in dakisolatie dé prioriteit blijft voor de volgende jaren. Het aantal woningen zonder dakisolatie moet op zo kort mogelijke tijd onder 10 procent komen.

Belangrijk in dezen is de invoer in de Vlaamse Wooncode van de Vlaamse dakisolatienorm, die oplegt dat alle woningen tegen 2020 geïsoleerd moeten zijn. Het ontbreken van dakisolatie kan bij een woningonderzoek aanleiding geven tot strafpunten. In combinatie met andere gebreken aan de woning kan het leiden tot een onbewoonbaarheidsverklaring.

Nu, er zijn tal van premies in Vlaanderen. Er wordt zwaar op ingezet en veel rond gecommuniceerd. Er is de Vlaamse dakisolatiepremie, er is het sociaal dakisolatieprogramma voor woningen die bewoond worden door kwetsbare huurders en er is ook de belastingvermindering. Die belastingvermindering komt overeen met 30 procent van het factuurbedrag voor de plaatsing van de isolatie, en dit met een maximale belastingvermindering van 3050 euro voor investeringen die op het vlak van dakisolatie gedaan zijn in 2015.

Minister, Samenlevingsopbouw signaleerde ons dat er zich een probleem stelt wanneer de aanvrager van de belastingvermindering voor dakisolatie weinig tot geen belastingen betaalt. Dat zijn vaak gezinnen met lage inkomens, bijvoorbeeld gepensioneerden of gezinnen met een uitkering. Toen de belastingvermindering voor energiebesparende maatregelen nog federale materie was, heeft toenmalig Vlaams minister voor Energie Crevits een premie voor niet-belastingbetalers ingevoerd. Er werd een aparte premie ontwikkeld voor diegenen die weinig tot geen belastingen betalen. Deze Vlaamse premie verdween toen er federaal een belastingkrediet werd ingevoerd dat ook van toepassing was voor niet-belastingbetalers. Dat krediet was een tijdelijke maatregel en werd niet verlengd. Bijgevolg staan we vandaag voor de situatie dat er noch een premie noch een belastingkrediet bestaat voor gezinnen die geen tot weinig belastingen betalen, maar die wel een investering doen op het vlak van dakisolatie. Deze ongelijkheid wil ik vandaag aankaarten in de commissie.

Minister, overweegt u om een belastingkrediet of een premie in te voeren voor die gezinnen die niet in aanmerking komen voor een belastingvermindering maar die wel degelijk investeren in dakisolatie?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: De belastingvermindering voor de uitgaven voor onder meer dakisolatie kon in de periode waarin deze nog federaal was, tijdelijk worden omgezet in een terugbetaalbaar belastingkrediet. Het belastingkrediet voor dakisolatie was een federale en tijdelijke maatregel, ingevoerd door de Economische herstelwet van 27 maart 2009. Deze gold voor de aanslagjaren 2010 en 2011 voor de uitgaven uit 2009 en 2010. Met de Programmawet van 23 december 2009 heeft de Federale Regering beslist om de regeling te verlengen en verder te laten gelden voor de uitgaven die daadwerkelijk werden betaald in de belastbare tijdperken 2011 en 2012. De mogelijkheid tot het verkrijgen van een belastingkrediet verdween vanaf aanslag 2014, maar dan zit men nog altijd in de federale context. Terwijl de belastingvermindering voor andere energiebesparende uitgaven werd afgeschaft met de wet van 28 december 2011, bleef enkel de vermindering voor dakisolatie van een bestaande woning bestaan, maar de maatregel werd wel ingeperkt. Zo kan de belastingvermindering voor de in 2013 gedane uitgaven voor dakisolatie niet langer in een belastingkrediet worden omgezet.

Op het Vlaamse niveau werden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2009 premies toegekend voor het uitvoeren van energiebesparende investeringen in woongebouwen. Personen die niet of slechts gedeeltelijk konden genieten van het federale personenbelastingvoordeel, konden van de Vlaamse overheid een premie krijgen. Dit besluit werd opgeheven bij besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010 houdende algemene bepalingen over het energiebeleid. Er zijn momenteel geen concrete intenties voor het invoeren van een premie of een belastingkrediet voor zij die te weinig personenbelasting betalen om van de belastingvermindering te kunnen blijven genieten. Ik bedoel dan in een fiscale context, want we hebben uiteraard de andere energiepremies. Daarvoor is nog geen contact geweest met de federale administratie.

In de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn heb ik wel gezegd dat de belastingvermindering voor dakisolatie nog ongewijzigd blijft tot minstens eind 2016. We zullen ook de efficiëntie van deze maatregel opvolgen en evalueren, onder meer gelet op de actuele normen voor dakisolatie. De voorwaarden om van de belastingvermindering voor de uitgaven voor dakisolatie te kunnen genieten, kunnen het best mee-evolueren met de dakisolatienorm. De voorwaarden inzake isolatie kunnen ook het best worden afgestemd op die van de premies. Bovendien zal deze belastingvermindering deel uitmaken van de analyse 'Verdere rationalisering van de Vlaamse fiscaliteit', zoals ik toegelicht heb in mijn beleidsnota. Ik merk ook op dat voor beschermde afnemers die van een sociale maximumprijs voor elektriciteit en aardgas kunnen genieten, de premies voor energiebesparende maatregelen met 50 procent werden verhoogd.

Ter informatie kan ik nog meegeven dat het belastingkrediet bijzonder weinig werd toegepast. Uit de cijfers voor het inkomstenjaar 2011, dus voor de regionalisering, blijkt dat voor 14 procent van de ingediende aangiften een belastingvermindering werd gevraagd maar slechts aan 4,65 procent van deze dossiers kon ook effectief een belastingkrediet worden verleend. Het gaat dus om 4,65 procent van 14 procent. Het belastingkrediet was bovendien toen nog ruimer dan enkel het belastingkrediet voor isolatie, het gold ook voor andere uitgaven voor energiebesparing, maar het was toen ook bijzonder laag.

Eigenlijk zit dit in een context van voor de regionalisering van de bevoegdheid en was de afschaffing eigenlijk al een feit. De belastingvermindering blijft zeker gelden tot 2016. Dan zal het aan de Vlaamse Regering zijn om hier een beslissing in te nemen.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, ik dank u voor uw historiek van de belastingvermindering en kredieten. Ik kan me indenken dat het voor veel mensen een complexe materie is.

Ik weet dat u intensief bezig bent met een hervorming van de energiepremies. Waarschijnlijk mogen we die hervorming nog deze maand verwachten. Ik weet ook dat er, in overleg met het Vlaams Energieagentschap, wordt gewerkt aan een Actieplan Energiearmoede. Daaraan wordt momenteel de laatste hand gelegd en misschien is het goed in dat kader een systeem van premies of kredieten ook aan het Vlaams Energieagentschap voor te leggen. Op het vlak van dakisolatie hebben we al een lange weg afgelegd. Nu blijven vooral nog de meer complexe werken over en werken in woningen van meer kwetsbare gezinnen. Het is toch de bedoeling zeker ook die doelgroep te bereiken, zodat ook zij op maat worden begeleid en meer investeringen kunnen doen.

Dan heb ik nog een bijkomende vraag. Met de laatste staatshervorming is de belastingvermindering voor dakisolatie naar Vlaanderen overgeheveld. U zegt, minister, dat u die belastingvermindering tot het einde van 2016 zult behouden. Van waar komt die deadline eind 2016 en komt er een evaluatie van het systeem?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voor alle duidelijkheid, mevrouw Taeldeman, het belastingkrediet werd afgeschaft op een ogenblik dat het nog een federale bevoegdheid was. De federale overheid had het ingesteld als een tijdelijk maatregel en heeft die tijdelijke maatregel op een bepaald moment niet verlengd. De Vlaamse Regering heeft op dit vlak dus geen daad gesteld.

De belastingvermindering geldt zeker tot 2016. Ze kan ook worden verlengd, maar we werken nu eenmaal altijd in begrotingsjaren. Wel hebben we in de federale cijfers vastgesteld dat het krediet niet echt de doelgroep heeft bereikt. Met de energieleningen is dat bijvoorbeeld wel het geval. De doelgroep die tegen 0 procent leent, is daarin echt wel goed vertegenwoordigd. Ik wil altijd met een open blik onderzoeken hoe we de meest kwetsbare groepen kunnen bereiken. Daarom ook komen we met een Actieplan Energiearmoede. De vraag is alleen of het belastingkrediet daarvoor wel de beste manier is. In elk geval duik ik nog eens verder in de federale cijfers om na te gaan waar precies het knelpunt zit bij het belastingkrediet. Met maar 14 procent aanvragen, waarvan er maar 4 procent zijn goedgekeurd, op een moment dat het nog over veel meer ging dan dakisolatie alleen, kunnen we niet echt spreken van een succesmaatregel. Als we gewoon het systeem voortzetten, schieten we zeker ons doel voorbij, en ik wil zeker nagaan hoe we dat kunnen verhelpen. Tot eind dit jaar, het lopende begrotingsjaar, blijven we met de belastingvermindering zitten.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, ik weet ook dat er voor het aanpakken van energiearmoede niet echt één wondermiddel bestaat. Hadden we dat wel gevonden, dan waren nu waarschijnlijk alle woningen geïsoleerd en energie-neutraal. Ik begrijp dat het Actieplan Energiearmoede zal bestaan uit een mix van diverse maatregelen gecombineerd met een aanpak op maat en gepaard met een zeer sterke communicatiecampagne om de mensen over de streep te trekken. Ik wil er gewoon voor zorgen dat de mensen die weinig tot geen personenbelasting betalen, maar toch in dakisolatie investeren, in aanmerking komen voor bepaalde financiële steun. U verwijst ook naar de energielening, maar daarover stel ik morgen een vraag in de commissie Energie. Dat hou ik dus voor morgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de vrijstelling van onroerende voorheffing bij het multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen – 584 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): In de Conceptnota Masterplan Scholenbouw van minister van onderwijs Hilde Crevits is de meervoudige inzetbaarheid en beschikbaarheid van schoolgebouwen een essentieel punt. Het concept 'Brede School' krijgt immers steeds meer weerklank; dat bleek ook uit de hoorzitting. De multifunctionaliteit van schoolgebouwen biedt ongetwijfeld mogelijkheden. Tot nu toe worden schoolgebouwen vrijgesteld van onroerende voorheffing. Zelfs als ze ook occasioneel voor andere doelen worden gebruikt, blijft hun gebruik voor onderwijs het belangrijkste. Als schoolgebouwen ten dele ook gebruikt worden voor minder onderwijsgebonden initiatieven, worden ze dan nog beschouwd als schoolgebouwen in de strikte zin van het woord? En wat zijn dan de effecten zijn op de onroerende voorheffing?

Blijft onderwijsinfrastructuur die via regelmatige of niet-regelmatige verhuring of andere beschikbaarheidsstelling ten dele fungeert als behuizing van niet-onderwijs gebonden initiatieven ook vrijgesteld van onroerende voorheffing?

Maakt het verschil of dit gebruik voor niet-onderwijs gebonden initiatieven binnen of buiten de gewone schooluren gebeurt?

Is er een verschil in de mate dat de gebruiker zelf ofwel bijvoorbeeld als gemeentebestuur ofwel als een privé-organisatie vrijstelling geniet?

Vereist het concept van de multi-inzetbaarheid een aanpassing aan de wetgeving over vrijstelling van onroerende voorheffing voor schoolgebouwen? Zo ja, welke initiatieven zijn mogelijk noodzakelijk?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: De Vlaamse Codex Fiscaliteit, meer bepaald artikel 2.1.6.0.1 voorziet in een vrijstelling van onroerende voorheffing, onder meer voor onroerende goederen die een belastingplichtige of een bewoner zonder winst oogmerk heeft bestemd voor onderwijs. Met een omzendbrief van 20 juli 2007 van de toenmalige minister van Financiën en Begroting, wordt toelichting gegeven bij de toepassingsvoorwaarden van deze vereiste.

Er moet cumulatief aan drie voorwaarden worden voldaan. Ten eerste, het ontbreken van winstbejag, ten tweede, het systematisch organiseren van didactische werkzaamheden volgens de verhouding leerling-leermeester, ten derde, een hoofdzakelijke bestemming van de onroerende goederen van didactische doeleinden. Voor deze laatste voorwaarde geeft de omzendbrief aan dat de belastingplichtige of de bewoner de gebouwen in hoofdzaak voor didactische doelstellingen moet gebruiken om in aanmerking te kunnen komen voor de vrijstelling. Het gebruiken voor onderwijsdoeleinden mag met andere woorden niet toevallig of bijkomstig zijn. Zelfs indien de onroerende goederen niet hoofdzakelijk voor didactische doeleinden worden aangewend, blijft de vrijstelling mogelijk indien wordt aangetoond dat de onroerende goederen noodzakelijk zijn voor het vervullen van onderwijsopdrachten. Hiervan geeft de omzendbrief een aantal voorbeelden, zoals de speelplaats van de school, de slaapruidten in internaten, de archiefpruidten en de kantoren die worden gebruikt voor de administratie van de school. Of aan deze voorwaarden voldaan is, is steeds een feitenkwestie en moet geval per geval bekeken worden.

Het feit dat scholen hun locaties ter beschikking stellen van andere verenigingen of derden heeft in principe geen invloed op de vrijstelling. Wanneer de schoollocaties ook gebruikt worden door derden zoals jeugdbewegingen of privépersonen komt de vrijstelling niet in het gedrang. Wel dienen de lokalen onveranderd hoofdzakelijk voor onderwijs bestemd te blijven.

De terbeschikkingstelling dient zich dus te beperken tot de perioden buiten de normale lestijden, maar zelfs een beperkte periode tijdens de normale lesuren, hoeft geen probleem te zijn voor de vrijstelling. Het maakt hierbij dus niet uit of de terbeschikkingstelling voor niet-onderwijsgebonden initiatieven binnen of buiten de normale schooluren gebeurt, of dat de gebruiker het gemeentebestuur of een privéorganisatie is.

Het betreft een feitelijke beoordeling, die in elk concreet dossier zal moeten gebeuren. Er is bovendien geen probleem indien de gebruiker zelf in aanmerking komt voor de vrijstelling, bijvoorbeeld als het gaat om activiteiten van een erkende jeugdbeweging. Die beantwoordt immers, zoals beschreven en toegelicht in de omzendbrief, eveneens aan de kwalificatie onderwijs.

Aangezien de voorwaarden reeds uitvoerig in de voormelde omzendbrief werden toegelicht, acht ik een aanpassing van de wetgeving in het kader van de multi-inzetbaarheid van schoolgebouwen niet noodzakelijk. Naast de vrijstelling van onroerende voorheffing voor onroerende goederen bestemd voor onderwijs voorziet het artikel ook in een vrijstelling voor andere onroerende goederen, zoals rusthuizen. Om de praktische toepassing van deze vrijstelling te vereenvoudigen worden de bepaling en de toepassingsvoorwaarden, met het oog op een actualisatie, door de administratie onderzocht en geanalyseerd.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Uit het antwoord heb ik begrepen dat er geen enkel probleem is wanneer schoolgebouwen gebruikt worden voor didactische doelstellingen en dat er altijd mogelijkheden zijn voor afwijkingen indien ze ook gebruikt worden voor alle doeleinden. Het moet wel gaan om gebruik buiten de lestijden en de feitelijke beoordeling is bijzonder belangrijk.

Ik wil even ingaan op dat laatste. Enkele jaren geleden werd ik geconfronteerd met het volgende probleem. Een kleine wijkschool liet namelijk een halve dag per week permanent tijdens de lestijden een lokaal gebruiken voor stempelcontrole. Deze school kreeg na de beoordeling van de administratie financiën geen verdere vrijstelling van onroerende voorheffing. Ik denk dat we dergelijke feiten in de toekomst moeten voorkomen en dat de administratie de richtlijn moet krijgen de geest van het antwoord van de minister na te leven.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord

Koen Daniëls (N-VA): Minister, uw verwijzing naar de omzendbrief is heel duidelijk en geeft omstandig aan wat er wel en niet kan. De onrechtstreekse aanwending van de gebouwen, namelijk de locaties feestzalen, wordt eveneens door deze omzendbrief gevat. De sportzaal bijvoorbeeld drie dagen per week verhuren aan 500 euro, kan onder de vrijstelling vallen van onroerende voorheffing.

Ik denk dat het goed is dat dat erin staat om de conceptnota en het masterplan, goedgekeurd door de Vlaamse Regering, inzake scholenbouw en multifunctionele inzet niet te fnuiken.

Waar de heer De Meyer naar verwijst, zijnde het permanent ter beschikking stellen van lokalen, dat is opgenomen op pagina 19 van de betreffende omzendbrief. En daar wordt als criterium gebruikt: als een lokaal niet permanent ter

beschikking staat of niet de intentie heeft om ter beschikking te staan van de school en het permanent voor iets anders wordt gebruikt. Op dat vlak moeten we opletten: we mogen geen schoolgebouwen zetten om voor andere doeleinden te gebruiken tijdens schooluren terwijl er een wachtlijst ten belope van 5 miljard euro is en er zich overal capaciteitsproblemen voordoen.

Toch kan het handig zijn om, indien dergelijke situaties zich voordoen, inderdaad ten individuen titel duidelijk te maken wat kan en wat niet kan. In het kader van de multifunctionele inzet van gebouwen, lijkt het me niet onzinnig om scholen die ernaar zouden informeren, gewoon de omzendbrief onder de aandacht te brengen. Desgevallend kunnen in de toekomst op de website aanvullende en geactualiseerde voorbeelden worden gegeven.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik wil geen definitieve uitspraak doen over het antwoord. Ik wil het nog eens rustig bestuderen en het ook naast de omzendbrief leggen. Ik wil ook nog eens met een aantal mensen uit de onderwijswereld spreken.

Als we echt gaan voor multifunctionele scholen, dan moet het mogelijk zijn dat men de turnzaal effectief elke avond verhuurt aan jeugd- en sportorganisaties. Idealiter zou de gemeente kunnen optreden als facilitator om dit mogelijk te maken. Het moet dan ook mogelijk zijn voor wijk scholen en parochiale scholen om elk weekend de feestzaal te laten gebruiken door verenigingen. En dan moet het ook mogelijk zijn om een lokaal dat niet nodig is voor leerlingen, een dag of een halve dag tijdens de lesuren te laten gebruiken. En het is evident dat niet groter wordt gebouwd dan nodig – je zou stom moeten zijn om dat te doen. In de loop der jaren kan er echter speelruimte zijn in het aantal benodigde les-lokalen, het aantal leerlingen fluctueert immers. Een lokaal permanent een dag of een halve dag verhuren, zou geen hinder mogen geven bij de vrijstelling van onroerende voorheffing.

Dit wou ik nog toevoegen aan het antwoord van de minister. Ik zal rustig verder bestuderen wat haar antwoord allemaal inhield. Maar mocht de minister hier nog op willen reageren, dan mag ze dat uiteraard doen.

De voorzitter: De heer Lantmeeters heeft het woord, want ik heb hem daarnet over het hoofd gezien. We wijken dus even af van de normale gang van zaken.

Jos Lantmeeters (N-VA): Voorzitter, ik wist dat u zo vriendelijk voor mij zou zijn, ik heb daarom geen scène gemaakt toen ik werd voorbijgestoken. (*Gelach*)

De minister zal straks wel antwoorden, maar ik denk dat alle vragen die op dit ogenblik gesteld worden, volledig beantwoord worden door de omzendbrief. Het voorbeeld dat de heer De Meyer heeft aangehaald, is in strijd met de omzendbrief. Ik ben heel benieuwd naar de datum waarop dat feit is gebeurd. Hij spreekt over: "enkele jaren geleden". Ik veronderstel dat het voor 2007 geweest zal zijn. Voor het overige worden de vragen die hij stelt over het permanent ter beschikking stellen van lokalen aan lokale besturen, gewoon beantwoord door de omzendbrief. Daarover is volgens mij geen discussie meer mogelijk, zeker gelet op het feit dat de minister heeft gesteld niet zinnens te zijn de omzendbrief te herroepen of te wijzigen. Ik denk dat er heel weinig discussie over kan bestaan.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Als u kijkt naar de omzendbrief pagina 18, staat in punt 4.3.12 duidelijk: "Verhuur van schoollocaties en -materialen". Het feit dat de scholen hun locatie ter beschikking stellen van andere verenigingen of derden, heeft in principe geen invloed op de vrijstelling van de onroerende voorheffing.

En dan zegt men dat derdengebruik geen beletsel vormt om de vrijstelling van onroerende voorheffing toe te kennen. Expliciet vernoemd worden privépersonen, sociaal-culturele verenigingen, jeugdbewegingen, externe partijen en zo meer. De opsomming staat in de tekst.

Er staat ook dat het eigenlijk buiten de lestijden moet zijn, maar dat het ook tijdens de lestijden geen probleem is indien het occasioneel is. Ook wordt gedefinieerd wat een occasionele terbeschikkingstelling is.

Maar dan staat er ook, en dat is het enige, dat bij de permanente terbeschikkingstelling aan derden, waarvan de doelstellingen geen onderwijsdoelstellingen zijn, men de vrijstelling van onroerende voorheffing verliest. Maar dat zou betekenen dat het schoolgebouw permanent wordt verhuurd aan een bedrijf of aan iets anders dat helemaal niets met de school te maken heeft.

Voor alle duidelijkheid, het gaat over de omzendbrief van 20 juli 2007 van VLABEL over de vrijstelling van onroerende voorheffing voor onroerende goederen bestemd voor onderwijs. Op pagina 18 en 19 staat alles in detail, de tekst laat niets aan de onduidelijkheid over.

Jos De Meyer (CD&V): Met andere woorden: als permanent gedurende één uur een lokaaltje wordt verhuurd aan derden, dan verliest men zijn vrijstelling. Vinden we dat goed of niet goed?

Minister Annemie Turtelboom: Neen, dat is niet juist. Excuseer dat ik u onderbreek, maar er staat alleen: "een permanente terbeschikkingstelling aan derden". Permanent betekent alles. U hebt het over één uur. Als dat buiten de normale lestijden is, is er nooit een probleem. Als dat binnen de normale lestijden is en het is een occasionele terbeschikkingstelling, dan is er ook geen probleem. Permanent betekent dat het hele schoolgebouw, alles, op elk ogenblik, 24 uur op 24 en 7 dagen op 7, wordt verhuurd.

Jos De Meyer (CD&V): Ik ben blij met uw aanvulling, minister, want in het verleden werden er soms andere interpretaties aan gegeven.

Minister Annemie Turtelboom: Dit is van 2007. Die andere interpretaties moeten dus van voor 2007 zijn.

Jos De Meyer (CD&V): Goed, het verleden speelt geen rol. Het antwoord dat u vandaag geeft, is belangrijk en het stelt me ook gerust.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de rol van de gewesten in de fiscale regularisatie – 608 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Lieve Maes aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over fiscale regularisatie – 659 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, recent heeft de Federale Regering noodgedwongen de fiscale regularisatie waarin was voorzien in de

Programmawet, moeten uitstellen daar het geen exclusieve bevoegdheid was van de federale overheid. Tot die conclusie kwam de Raad van State, zelfs in twee adviezen. Dit dossier moest met andere woorden op het Overlegcomité worden besproken. Mijn vraag dateert van lang voor de vergadering van het Overlegcomité, ondertussen werd het er al besproken, dat weet ik ook. Er moet dus gezocht worden naar een consensus met de deelstaten over de uitvoering van de fiscale regularisatie indien men ermee wil doorgaan.

Minister, Vlaanderen kan dus eigen accenten leggen en mee de discussie voeren over de opportuniteit, de duurtijd en zo meer van deze nieuwe, aangekondigde permanente regularisatieronde en over de modaliteiten ervan. We hadden het er al eerder over.

Gelet op het gegeven dat nu ook de federale overheid noodgedwongen heeft moeten aanvaarden dat de gewesten betrokken partij zijn, wil ik u enkele vragen stellen. Dit is geagendeerd op het Overlegcomité en we weten dat er geen gelijkgezind resultaat was. Wat is het standpunt van de Vlaamse Regering ten aanzien van de fiscale regularisatie? Welk standpunt hebt u ingenomen ten opzichte van het mogelijk belangenconflict inzake de personenbelasting of de bevoegdheids-overschrijding? Wat wilt u doen met betrekking tot de eigen gewestbelastingen, zoals de erfbelasting? Hebt u een positie ingenomen met betrekking tot het tijdelijk of permanent karakter? Hebt u in voorkomend geval modaliteiten naar voren geschoven? Gaat de Vlaamse Regering eigen voorstellen indienen met betrekking tot de boeteprecentages? De boeteprecentages die het federale niveau nu voorstelt, zijn hetzelfde voor gewone fiscale fraude, ernstige fiscale fraude en georganiseerde ernstige fiscale fraude. Dat wordt allemaal over dezelfde kam geschoren. Volgt u gedwee het voorstel van de federale minister van Financiën? Naast het politiek overleg is er ook overleg geweest tussen de betrokken administraties, onder meer met betrekking tot de informatie-uitwisseling. Welk mandaat heeft VLABEL van u gekregen om de onderhandelingen te voeren? Hoe zult u het parlement betrekken bij eventuele initiatieven?

De voorzitter: Mevrouw Maes heeft het woord.

Lieve Maes (N-VA): Minister, we hebben al eerder gesproken over fiscale regularisatie. Ik breng nog eens in herinnering over welke bedragen het in het verleden is gegaan. Op een van mijn schriftelijke vragen hebt u geantwoord dat in de periode januari 2014 tot halverwege 2015 de kasontvangsten 235 miljoen euro bedroegen. De eventuele vierde regularisatie gaat dan ook om potentieel belangrijke bedragen die een verschil kunnen maken in wat deze regering kan investeren in Economie, Welzijn, Onderwijs enzovoort.

De toenemende internationale transparantie blijft deze kapitalen terecht verder onder druk zetten. De opbrengst kan dan eventueel zelfs hoger liggen dan de geraamde 52 miljoen euro waarin u vanaf 2017 voorziet. Het is uiteraard goed dat u voorzichtig raamt. Daar hoort u me niet over klagen.

De plannen van federaal minister Van Overtveldt dienen verder aangepast te worden aan de adviezen van de Raad van State. Er is een consensus dat er in ieder geval een bijkomend decretaal kader nodig is voor de regularisatie van de gewestbelastingen. Er is immers een arrest van het Grondwettelijk Hof van september 2014 naar aanleiding van de vorige regularisatie, dat stelt dat de federale overheid gewestbelastingen niet kan regulariseren als het betrokken gewest dit niet heeft voorzien.

Minister, kunt u aangeven welke standpunten de diverse entiteiten over de regularisatie innamen op het Overlegcomité? Zijn er afspraken gemaakt? Zo ja, welke? Kunt u aangeven welk overleg er plaatsvond met het federale niveau en wat de resultaten waren?

Er is allicht een zekere vrijheidsgraad over de wijze van geplande samenwerking met het federale niveau. Data kunnen worden doorgestuurd en federale ambtenaren voeren sowieso voor andere gewesten nog aan regularisatie gerelateerde taken uit. Zelf heb ik tijdens de begrotingsbespreking gepleit voor het detacheren van Vlaamse ambtenaren zodat we zeer kort bij de inkomende data zitten en dus kort op de bal kunnen spelen. Hoe ziet u dit?

Heeft Vlaanderen ook de bevoegdheid om in eigen fiscale materies zelf de boetepercentages te bepalen? U hebt mij bij een vorige vraag geantwoord dat u het federale niveau daarin volgt. Blijft u bij dit standpunt?

Het is juridisch blijkbaar nog niet zo duidelijk welke mogelijkheden er zijn om in de diverse fiscale componenten van de regularisatie te komen tot bilaterale oplossingen, dit wil zeggen een Vlaams-federale samenwerking zonder een globaal akkoord met de andere gewesten. Gezien de houding van de andere gewesten is dit een belangrijke overweging. Kijken uw juristen en diensten hier actief naar om eventuele oplossingen te zoeken? Wat zijn uw inzichten?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, de Federale Regering heeft haar intenties in verband met de nieuwe fiscale regularisatie toegelicht aan de vertegenwoordigers van de gewesten op 26 oktober 2015 tijdens een vergadering van de federale Waarnemingspost gewestelijke fiscaliteit. De ontworpen regeling is op enkele punten na in belangrijke mate geïnspireerd op het vorige stelsel van regularisaties dat van toepassing was tot 31 december 2013. Het was de bedoeling van de federale overheid om deze nieuwe ronde op 1 januari 2016 van start te laten gaan. Aan de gewesten werd gevraagd of ze bereid waren mee te werken aan deze nieuwe ronde. De aangegeven kapitalen zullen immers onvermijdelijk soms ook betrekking hebben op regionale belastingen, bijvoorbeeld in ons geval de erfbelasting.

Voor het welslagen van deze nieuwe ronde lijkt het me aangewezen dat de belastingplichtigen zich kunnen wenden tot één aanspreekpunt en niet tot diverse, afzonderlijke federale en gewestelijke loketten. Op 28 oktober heeft de Raad van State een advies afgeleverd aan de federale overheid over de ontwerp teksten van deze nieuwe regularisatie. De raad heeft in het advies gewezen op de verwevenheid tussen de federale en de gewestelijke belastingen. Zo is er een nieuw gegeven sinds de zesde staatshervorming: vanaf het aanslagjaar 2015 bevat de personenbelasting ook een gewestelijke component.

Vervolgens is het dossier geagendeerd op de vergadering van het Overlegcomité van 25 november. Er werd toen beslist dat de federale minister van Financiën op basis van een aangepaste tekst een nieuw advies van de Raad van State zou vragen. Het Overlegcomité neemt ook akte van het overleg tussen de vertegenwoordigers van de verschillende overheden. De Raad van State heeft vervolgens op 7 december een nieuw advies afgeleverd. De raad geeft aan dat de herwerkte teksten geen bevoegdheidsprobleem meer opleveren, maar dat deze conclusie slechts geldig is in zover de aangegeven bedragen correct kunnen worden opgesplitst volgens de herkomst en de periode en het daardoor duidelijk is welke belastingen precies werden ontdoken en in welke periode dit is gebeurd. In dit laatste advies, net als in het vorige, suggereert de Raad van State om dit laatste probleem op te lossen door een vervangende gemeenschappelijke regularisatiebelasting in te stellen en daarvoor ook een verdeelsleutel vast te leggen. Hiervoor moet een samenwerkingsakkoord tussen de betrokken overheden worden afgesloten dat dan door de verschillende parlementen wordt bekrachtigd.

De bespreking werd voortgezet op de vergadering van het Overlegcomité van 23 december. De teksten zijn nu uit de federale programmawet gelicht en zullen afzonderlijk worden behandeld.

Ik ben voorstander van een zo eenvoudig mogelijk en op elkaar afgestemde regeling met een gewaarborgde rechtszekerheid, een uniek aanspreekpunt voor de belastingplichtigen en met een correcte verdeling en doorstorting van de opbrengsten aan de participerende overheden. Het Overlegcomité van 23 december heeft beslist dat de ministers van Financiën een samenwerkingsakkoord zullen uitwerken dat aan een volgend Overlegcomité zal worden voorgelegd. Overleg tussen VLABEL en het federaal contactpunt over praktische modaliteiten heeft al plaatsgevonden, maar verdere concrete afspraken zijn alleen maar mogelijk als het samenwerkingsakkoord vorm heeft gekregen. Op het Overlegcomité van 23 december is gebleken dat alvast de federale overheid, het Vlaamse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest bereid zijn een samenwerking op te starten. Het Waalse Gewest heeft nog een voorbehoud geformuleerd en vraagt een verdere juridische uitklaring van de Raad van State op een specifiek punt.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Minister, dank u voor uw algemeen antwoord. U zegt dat het grotendeels is geïnspireerd door de vorige regularisatieronde. U hebt ook het advies van de Raad van State gelezen, denk ik. De belangrijkste verschilpunten zijn: geen onderscheid meer gemaakt tussen gewone fiscale fraude en ernstige fiscale fraude; andere bewijslastregeling; permanente regeling; verzekeringstaks nu opgenomen; vermogens ondergebracht in juridische constructies en buitenlandse verzekeringsproducten; vermogen op buitenlandse bankrekeningen wordt nu expliciet opgenomen. Dit maar om te zeggen dat er toch een aantal verschillen zijn. Dat het grotendeels geïnspireerd is door de vorige ronde, is iets te kort door de bocht, denk ik.

U verwijst naar de resultaten van het Overlegcomité, maar dan blijven de vragen deels onbeantwoord. Wat gaan wij doen met betrekking tot onze eigen bevoegdheden, want daar zal een samenwerkingsakkoord niet altijd volstaan, denk ik. De Raad van State maakt volgende opmerking, waar u nu een beetje omheen fietst: wat gebeurt er indien de herkomst en de periode van de aangeboden bedragen ter regularisatie niet duidelijk zijn? Wat zal daar dan mee gebeuren? Wat gaan wij dan doen en wat gaan wij niet doen? Gaan wij dan zelf een regularisatieattest afleveren? Ik neem aan van niet. Wat gebeurt er dan met het regularisatieattest? Er zijn een aantal aspecten die u nu niet wenst te beantwoorden. Of gaat u ook daar gewoon volgen wat de federale minister van Financiën gaat doen in een KB, want die gaat zagezegd bepalen in een model van aangifte hoe die herkomst en die periode moeten worden bepaald. Dat is dan op basis van een verklaring van degene die de regularisatie wenst, neem ik aan. Daar bent u dan tevreden mee. Enfin, ik weet niet hoe u het gaat doen. Dat zijn de vragen die gesteld worden en waarop u zegt dat u het nog niet echt weet en u nog wel zult zien. Wat betreft de info-uitwisseling tot de diensten weet u het ook nog niet. Daar worden natuurlijk de pijnpunten naar voren gebracht.

Minister, mijn vraag blijft: wat gaat Vlaanderen zelf doen? Hoe gaat u daar het parlement bij betrekken zodat het op zijn minst weet wat wordt afgesproken voor Vlaanderen en we niet klakkeloos de minister van Financiën van de Federale Regering moeten achternalopen.

De voorzitter: Mevrouw Maes heeft het woord.

Lieve Maes (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Op een van mijn vragen hebt u niet echt geantwoord, namelijk toen ik vroeg of u denkt aan detachering van Vlaamse ambtenaren. Ik weet niet of u daar al over nagedacht hebt. Ik zou toch graag weten hoe het daarmee zit.

Uit uw antwoord meen ik te kunnen opmaken dat er wordt gewerkt aan een samenwerkingsakkoord waarvan er tegen het volgend Overlegcomité een

ontwerp zou moeten zijn. Is er een datum voor het volgend Overlegcomité? Is er al in iets voorzien? U gaf ook aan dat het Waalse Gewest een verdere uitklaring van de Raad van State verwacht. Is daar een datum op vastgepind? Dan kunnen we inschatten wanneer het tijd wordt om dit opnieuw aan de orde te brengen. Het zou fijn zijn als u me hier nog op zou kunnen antwoorden.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: De detachering is inderdaad een optie. Ik heb gezegd dat er al overleg is geweest tussen VLABEL en de federale administratie. Maar er zijn verschillende samenwerkingsakkoorden mogelijk. Dat is ook deels een antwoord op de vraag van collega Bertels. U zegt dat ik daar nog geen duidelijkheid over geef. Ik kan maar duidelijkheid geven op het moment dat we weten in welke vorm van samenwerkingsakkoord wij en ook de federale overheid stappen. Er zijn immers twee kanten. Ik weet wel dat de federale administratie op dit moment zijn voorzorgen neemt om ervoor te zorgen dat men de herkomst van de gelden kan toewijzen via een schema dat men vraagt aan wie de regularisatie aanvraagt. Wij kunnen pas echt duidelijkheid geven op het moment dat het samenwerkingsakkoord rond is en we weten voor welke optie we hebben gekozen.

U vraagt naar de timing. De vergaderingen van het Overlegcomité gebeuren vrij regelmatig, bijna maandelijks of zeker tweemaandelijks. Als ik me niet vergis, is 1 april de datum waarop de Federale Regering de regularisatie in werking wil laten treden. Dus vermoed ik dat we zeker daarvoor duidelijkheid zullen hebben. Maar uiteraard is het een overleg met verschillende partijen.

Wat het Waalse Gewest gaat doen, is moeilijk in te schatten. Zij hebben een juridische uitklaring gevraagd op een aantal punten. Het is natuurlijk aan hen om te beoordelen of ze finaal in een samenwerkingsakkoord zullen stappen, maar ze hebben geen groot principieel bezwaar gemaakt, ze wilden nog een aantal punten uitklaren.

Voor de gewesten zal bepalend zijn welke vorm van samenwerkingsakkoord we kunnen maken met de federale overheid, welke elementen daarin zitten en welke niet. Pas dan kunnen we verder. Voor mij is dat niet achternalopen, dat is gewoon coöperatief werken. Dat is samenwerkingsfederalisme. Die term is u niet onbekend.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Die termen zijn mij effectief niet onbekend. Maar samenwerkingsfederalisme betekent ook dat als je naar de onderhandelingstafel trekt om het samenwerkingsakkoord te sluiten, dat je samen opmaakt, je ook op voorhand zelf weet waar je naartoe wilt. Als ik het nu goed begrijp, weten we dat nog altijd niet met betrekking tot de bedragen.

Ik heb u net horen zeggen dat u zich gaat verlaten op het model dat de federale minister van Financiën gaat uitwerken in een KB om ervoor te zorgen dat het wat bevoegdheidsverdeling betreft, correct zou zijn. Dat is een rare techniek. Het is niet evident dat we in Vlaanderen gewoon zeggen dat we het model van de federale minister van Financiën aannemen en we dan wel zullen zien hoe hij de herkomst en de periode van de bedragen laat bepalen.

Minister, ik weet niet goed hoe ik het betoog en de vraag van mevrouw Maes moet begrijpen. Ik heb nu begrepen dat een van uw coalitiepartners, los van de opportuniteit van de permanente fiscale regularisatie, ook vragen stelt naar een onderscheid in boetepercentages. U hebt daar niet op geantwoord, maar ik heb begrepen dat de N-VA daar nu wel een piste in ziet, iets wat wij maanden geleden al hebben gelanceerd.

De voorzitter: Mevrouw Maes heeft het woord.

Lieve Maes (N-VA): Even ter verduidelijking, collega Bertels: ik heb niet gevraagd of wij een onderscheid zouden maken, ik heb alleen gevraagd of er een evolutie was in de vorige beslissing. Daarop was het antwoord neen. Daarmee was dat voor mij van de baan.

De enige reden waarom ik hier blijf op terugkomen, is omdat voor Vlaanderen de situatie anders is dan voor de andere gewesten omdat wij onze inning zelf doen, terwijl de federale ambtenaren nog altijd de verwerking doen voor de andere gewesten. Daarom is het voor ons van belang dat dit op een goede en degelijke manier geregeld is. Ik ben ervan overtuigd dat u dat ook wilt. Daarom blijf ik dit opvolgen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Annemie Turtelboom, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de herfinanciering van Scholen van Morgen – 724 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, minister, collega's, het is een dossier dat regelmatig terugkomt in deze commissie. Het is onnodig om nog de voor-geschiedenis in herinnering te brengen. De inhaalbeweging die we in 2005 zouden moeten hebben ingezet met heel dit programma, is onder meer ook aan bod gekomen in de commissie Onderwijs. Daar hebben in oktober tijdens hoorzittingen vertegenwoordigers van het DBFM-programma (Design Build Finance Maintain) Scholen van Morgen beweerd dat die inhaalbeweging niet traag loopt, niet complex is en niet duur is. Dat zijn uitspraken die bij degenen die het dossier wat dieper bekijken, de wenkbrauwen doen fronsen.

Minister, ik besef zeer goed dat de huidige Vlaamse Regering sinds haar aantreden inspanningen levert om de uitvoering van het programma op kruissnelheid proberen te brengen. Zeker omdat het al sinds 2005-2006 van start is gegaan, is dat geen overbodige luxe. Naast de oplevering van scholen wil ze ook de impact van de zogenaamde inkanteling in de begroting enigszins beheersen, wat niet zo evident is, en de financiering herzien. Dat zijn wat mij betreft allemaal inspanningen die nodig zijn, maar die wat haaks staan op de uitspraken van de verantwoordelijken toen in de commissie Onderwijs.

Op 19 december 2014 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan een 'memorandum of understanding' (MOU) om de volledige uitvoering alsnog mogelijk te maken en ook de financiering aan te passen. Dat resulteerde kort voor de zomer, op 10 juli 2015, in een goedkeuring door de Vlaamse Regering van een gecoördineerde en herwerkte versie van de kaderovereenkomst. Concreet sprongen in die nieuwe versie twee punten in het oog: een verlaging van de algemene risicopremie in de beschikbaarheidsformule van 1,75 procent naar 1,36 procent en een herfinanciering van de bouwlening voor zowat 550 miljoen euro.

Het positieve effect van die twee ingrepen op de Vlaamse begroting voor de periode 2015-2019 werd geraamd op ongeveer 18,5 miljoen euro. Dat is ongeveer 3,7 miljoen euro per jaar voor de huidige regeerperiode. Een al bij al bescheiden bedrag, dat AGION, het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs, en het gemeenschapsonderwijs zouden mogen gebruiken voor nieuwe investeringen in scholenbouw.

Uit het begrotingsakkoord van de minister bij de beslissing van 10 juli 2015 bleek overigens dat de totale negatieve ESR-correctie van het programma Scholen van Morgen in de begroting wordt geraamd op 1,7 miljard euro, of nog eens bijna 200 miljoen euro meer dan steeds is gezegd. In hetzelfde begrotingsakkoord is ook sprake van een herfinanciering van de langetermijnlening van 1,5 miljard euro door de private partner in het dossier, PNB Paribas.

Op 18 december 2015 gaf de Vlaamse Regering groen licht aan de minister en aan haar collega van Onderwijs voor deze herfinanciering. De Vlaamse Regering zal het geld zelf ontfangen, omdat ze dat goedkoper zou kunnen doen. Ze wil bij voorkeur werken met de uitgifte van X/N-obligaties. In 2016 zou zodoende al bijna 950 miljoen euro moeten worden gevonden. De nv School Invest, de publieke partner in de hele constructie, verleent vervolgens de opgehaalde middelen in de vorm van rentedragende leningen aan de DBFM-vennootschap Scholen van Morgen. Dat kan een gunstige weerslag op de begroting hebben. In afwachting van deze oplossing wordt de werkwijze al toegepast door op korte termijn te zorgen voor een kapitaalsverhoging van 250 miljoen euro voor de nv School Invest. Deze verhoging wordt volledig door AGION onderschreven.

Achter de beslissing zit een dringend advies van de Inspectie van Financiën op datum van 16 december 2015. Daarin wordt verwezen naar een 'non paper' DBFM Scholen van Morgen van oktober 2014, met daarin een raming van het globale budgettaire voordeel van de aanpassing van de financiële structuur van het DBFM-programma. Hoe groot is dat voordeel? Wat staat er verder nog in deze 'non paper', want we hebben hem gezocht, maar nergens gevonden? Gaat PNB Paribas ermee akkoord dat de Vlaamse overheid deze keer zelf de middelen voor de langetermijnlening ophaalt op de financiële markt? Dat lijkt ons toch een afwijking van wat er in de zomer werd afgesproken.

Om het geld te ontfangen wordt de voorkeur gegeven aan de uitgifte van X/N-obligaties. Hoe wordt deze uitgifte georganiseerd? Welke financiële risico's hangen eraan vast voor de Vlaamse overheid? Waarom is deze werkwijze gunstiger dan andere, gesuggereerde mogelijkheden, zoals een renteloze lening van de Vlaamse overheid aan de nv School Invest, een leningsmachtiging met overheidswaARBorg of een directe overheidsfinanciering in naam en voor rekening van de nv School Invest?

Door deze stap ligt het financiële zwaartepunt van de inhaalbeweging bij de publieke partner, de nv School Invest. Wat zijn de gevolgen voor de DBFM-constructie? Moet de private partner PNB Paribas worden vergoed voor de beslissing over een herfinanciering van de langetermijnlening door en via de publieke partner in de constructie? Wat blijft er nog van deze DBFM-constructie over? Wordt het dan een DBM- of nog een andere publiek-private formule?

In het hogergenoemde advies van de Inspectie van Financiën wordt aangehouden op een actualisering van het budgettaire voordeel van de nieuwe, beoogde financiële structuur. Kunt u een indicatie van dat voordeel geven, op korte en langere termijn?

Het DBFM-programma Scholen van Morgen is niet alleen duur voor de Vlaamse overheid, maar ook voor de meer dan 160 betrokken scholen. Zullen zij eveneens financieel kunnen profiteren van de herfinanciering van de investering in hun Scholen van Morgen-project?

De negatieve ESR-correctie van het DBFM-programma Scholen van Morgen in de Vlaamse begroting is geraamd op bijna 1,7 miljard euro. Wat is de impact van de herfinanciering op deze correctie?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Mijnheer, Rzoska, de non-paper is een intern werkdocument ter voorbereiding van de memorandum of understanding, waaraan de Vlaamse Regering haar goedkeuring hechtte op 19 december 2014 en dat reeds uitmondde in een goedkeuring van een gecoördineerde en herwerkte versie van de kaderovereenkomst waarvan het financieel voordeel dus reeds bekend is.

Gaat BNP Paribas akkoord met het voornemen om de langetermijnfinanciering over te nemen? Ik kan hier om te beginnen verwijzen naar de MOU, dat bepaalt dat de gewaarborgde langetermijnlening door de Vlaamse overheid kan worden overgenomen. Die MOU is mede gebaseerd op het feit dat contractueel werd vastgelegd dat indien de DBFM-vennootschap voor oktober 2017 de langetermijnlening niet aan maximum EURIBOR +60 basispunten kan herfinancieren, er een herfinancieringsgarantie van kracht wordt. Deze garantie werd op het moment van financial close, in volle financiële crisis, ingebouwd om het programma te kunnen financieren. Deze garantie houdt ook de mogelijkheid in om de langetermijnlening te laten overnemen door een door de overheid gecontroleerde instelling. De piste die vandaag gekozen wordt, werd met andere woorden in 2008 reeds aanvaard en contractueel ingebouwd.

De uitgifte van obligaties is een normale financieringstechniek van overheden en ondernemingen. Hierbij worden gedematerialiseerde effecten gecreëerd die via het X/N-stelsel van de Nationale Bank passeren. Het is een alternatief voor de bancaire leningen die al tientallen jaren als financieringsbron worden gebruikt. Denken we bijvoorbeeld maar aan de OLO's en schatkistcertificaten van de federale overheid of het EMTN- en BCP-programma van de Vlaamse overheid. Hier is dus geen enkel extra risico aan verbonden in vergelijking met de klassieke bankleningen. Deze optie heeft volgende voordelen. We maken maximaal gebruik van de eigen goedkope financiering, zoals we dat ook gedaan hebben met de renteloze leningen bij de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en het Vlaamse Woningfonds. Zoals aangekondigd in het regeerakkoord, wordt momenteel bepleit dat er geen roerende voorheffing verschuldigd is voor inkomsten die de Vlaamse Gemeenschap genereert uit obligaties die door te consolideren instellingen via het X/N-stelsel worden uitgegeven en dit op basis van de wet van 6 augustus 1993 betreffende de transacties met bepaalde effecten en artikel 4, 10° van het koninklijk besluit van 26 mei 1994 over de inhouding en de vergoeding van de roerende voorheffing overeenkomstig hoofdstuk I van diezelfde wet. Een renteloze lening aan School Invest of rechtstreekse financiering van de Design Build Finance Maintain (DBFM) zijn fiscaal minder aangewezen omdat er dan vennootschapsbelasting of roerende voorheffing moet worden betaald. Een leningsmachtiging met overheidswaarborg aan nv School Invest is eveneens minder interessant, omdat de marge bij een overheids-waarborg steeds groter is dan bij een opname door de Vlaamse overheid zelf. Bovendien is de verkregen marge niet voorspelbaar, waardoor inkomsten en uitgaven van de nv School Invest ook minder voorspelbaar worden. Dat zou op zijn beurt dus maatregelen vergen.

Er zijn geen gevolgen voor de DBFM-constructie. Zoals hiervoor reeds uiteengezet, is de overname van de langetermijnlening door School Invest een contractuele mogelijkheid in de kaderovereenkomst. Contractueel blijft de formule bestaan. De financiering wordt nog steeds verstrekt door de DBFM-vennootschap, alleen is de tegenpartij voor de langetermijnfinanciering niet langer BNP Paribas Fortis maar School Invest. Het elimineren van de F-component zou veel grotere financiële en juridische gevolgen hebben, om nog maar te zwijgen van de tijds-impact. Zo zouden bijvoorbeeld ook alle afgesloten swapcontracten moeten worden verbroken en dat zou, gezien de lage intrestvoeten waaraan ze werden afgesloten, een heel grote negatieve financiële impact hebben.

De marge op de gegarandeerde lening bedraagt tot oktober 2017 100 basispunten, zonder rekening te houden met de bijkomende spread van 25 basispunten ten gevolge van de ratingverlaging. Na oktober 2017 dient de langetermijnlening te

worden geherfinancierd met een maximummarge van 60 basispunten. De marge op de swap bedraagt 12 basispunten, zonder rekening te houden met de bijkomende spread van 3 basispunten ten gevolge van de ratingverlaging. Afhankelijk van de werkelijke intrestvoet waaraan de Vlaamse Gemeenschap kan ontlenen, zal kunnen worden bepaald of de rechtstreekse financiering op geconsolideerde basis een voordeel oplevert in vergelijking met wat momenteel contractueel is vastgelegd.

De overname van de langetermijnlening door School Invest zal niet resulteren in een bijkomend voordeel voor de scholen aangezien de berekening van de beschikbaarheidsvergoeding, die de scholen al dan niet gedeeltelijk dienen te betalen, reeds rekening houdt met een langetermijnfinanciering met een marge van 60 basispunten bovenop de swaprate, wat vandaag voor een lening op dertig jaar een lage rentevoet is. De scholen genieten met andere woorden vandaag al van een goedkope financiering en zijn beschermd tegen eventuele negatieve marktontwikkelingen door de uitname van een swap.

Indien zou worden overgegaan naar een herfinanciering door de private partner en die zou aan een hogere rentevoet gefinancierd worden, wat vandaag zeker het geval zou zijn voor een financiering op dertig jaar, zou de kost ook door de Vlaamse overheid gedragen worden en niet worden doorgeschoven naar de scholen.

Gelet op het feit dat vanaf oktober 2017 sowieso rekening wordt gehouden met een rente gelijk aan EURIBOR + 60 basispunten, is er geen substantiële aanpassing van de ESR-correctie door voorliggende overname van de financiering te verwachten.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, u benadrukt sterk dat het een non-paper is ter voorbereiding van de heronderhandeling van het raamakkoord. Ik zou natuurlijk graag inzage krijgen niet alleen in het non-paper, maar ook in de MOU, zodat het parlement de evolutie van dit dossier kan volgen. Aangezien het om een belangrijk budgettair volume gaat, moet het parlement de bewegingen in het dossier kunnen volgen.

U zegt dat de scholen vandaag al een gunstig tarief genieten, maar voor veel scholen is het een dure aangelegenheid, aangezien de beschikbaarheidsvergoeding van hun investeringstoelage gaan. Het blijft voor een aantal scholen een stevig kostenplaatje.

Het verbaast me dus dat u zegt dat het voor scholen een goedkope oplossing is, maar u hebt gelijk als u het goedkoper en efficiënter kunt organiseren dan met de huidige formule.

U wijst uw collega van Onderwijs erop dat het voordeel dat binnen de nv School Invest ontstaat eenzijdig richting algemene middelen gaat. Met andere woorden, de baten gaan naar de Vlaamse Gemeenschap en er wordt niet nagegaan of de scholen daar ook een graantje van kunnen meepikken.

Kunt u aangeven wat het oplevert ten opzichte van het maximaal bedrag dat nu ESR-matig moet worden geïntegreerd? We zitten nu op 1,688 miljard euro: wat is de gunstige impact op korte en lange termijn?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik deel de bezorgdheid van collega Rzoska. Volgens deskundigen zijn de aangepaste voorwaarden voor de bouwleningen in vergelijking met de markt nog relatief hoog.

Mijn zorg is dat de scholen die de operatie gestart zijn mee kunnen genieten van de aanpassing van het contract. Voor sommige instellingen is de kostprijs immers bijzonder hoog.

Wat zijn de kosten van de ratingverlaging? Werd daarin voorzien in de begroting van 2016?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, in het licht van de DBFM-constructie hebt u een aantal acties ondernomen, waardoor de financiering goedkoper is geworden. De vraag is hier al gesteld of de scholen er mee kunnen van genieten. DBFM en nv Scholen van Morgen hebben bepaalde percentages opgenomen om scholen al dan niet open te stellen, maar dan moet de terbeschikkingvergoeding worden aangepast.

Ik wens volgende suggestie formuleren. Indien scholen winst zouden maken, als ze hun gebouwen multifunctioneel inzetten, kan dan niet worden nagegaan of een marge is om in de contracten, hetzij generiek, hetzij individueel te kunnen inspelen op de verhoogde terbeschikkingvergoeding die door de nv Scholen van Morgen worden gevraagd?

Minister Annemie Turtelboom: Een aantal cijfers zullen moeten worden opgezocht.

De non-paper is een intern werkdokument van de MOU. Zoals gezegd, de gewaarborgde langetermijnlening kan worden overgenomen door de Vlaamse overheid. Contractueel werd bepaald dat er een herfinancieringsgarantie van kracht is indien de DBFM-vennootschap voor oktober 2017 de langetermijnlening niet aan de maximum EURIBOR 60 + basispunten kan herfinancieren.

Wat de suggestie voor de vergoedingen voor een multifunctionele inzet van de scholen betreft, zal ik contact opnemen met collega Crevits. Zij is immers het best geplaatst om na te gaan wat mogelijk is. We moeten ook evenwel onderzoeken wat juridisch mogelijk is. Een aantal pistes waren op basis van de oude contracten moeilijk.

Bij een herfinanciering vervalt de additionele creditspread ten laste van de Vlaamse overheid ten belope van 25 basispunten. Het betreft hier een zogenaamd geval van vergoeding dat contractueel ten laste valt van de Vlaamse overheid. Om administratieve redenen betaalt het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION), momenteel wordt het op 1 miljoen euro geraamd.

Jos De Meyer (CD&V): Waarom werd daar tot nu toe nooit over gesproken?

Minister Annemie Turtelboom: Door de herfinanciering, door de overname van de schuld zouden we de kost niet moeten maken. Dat is de reden waarom er nog niet in voorzien is. Dat is de reden. Het is een geraamd bedrag van ongeveer 1 miljoen euro dat een extra kost had kunnen zijn. Door de overname, die gepland is, moeten we die kost nu niet betalen.

Jos De Meyer (CD&V): 1.195.000 euro zegt men, minister. *(Opmerkingen van minister Annemie Turtelboom en van de voorzitter)*

Ik heb hierover een schriftelijke vraag ingediend, daar zal dan wel een antwoord op komen.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Het is jammer, voorzitter, dat u deze discussie niet laat doorlopen, want het was een essentiële vraag.

Soit, we zullen dan het antwoord op uw schriftelijke vraag afwachten, mijnheer De Meyer. U zult het antwoord natuurlijk eerder hebben dan ik.

Alleszins, collega's, toont dit dossier nog een keer aan dat het na tien jaar pps in Vlaanderen niet slecht is om ons als parlement eens te buigen over de valkuilen in dergelijke formules. Ik zal initiatief nemen, niet enkel vanuit mijn fractie, maar gecoördineerd met de andere fracties. We moeten bekijken hoe we dergelijke zaken in de toekomst op een andere manier kunnen organiseren. Als parlement hebben we er alle baat bij om dat in alle openheid en transparantie ook met specialisten te bekijken. Het wordt alsmaar complexer. Ik heb er ook een tijd over gedaan om de documenten die achter de regeringsbeslissing zitten, onder de knie te krijgen. Een van de aandachtspunten is het ongelofelijke budgettaire volume dat in dit pps-project zit, want dat maakt het gigantisch complex. Als parlement hebben we nog een pak werk liggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.